

Sari Sarkomaa kok ym.

Toimenpidealoite kotitalousvähennystä täydentävän, pienituloisille yli 75-vuotiaille kotitalouspalveluja ostaville tarkoitetun suoran tuen käyttöönnotosta

Eduskunnalle

Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen on tärkeää aina, kun se on turvallista ja ihmisen oman tahdon mukaista. Kotitalousvähennys on tärkeä tukimuoto, jolla tuetaan ikäihmisten hyvää arkea ja itsemääräämisoikeutta. Kotitalousvähennyksellä ihminen voi itse valita tarvitsemansa palvelut, jotka kuuluvat kotitalousvähennyksen piiriin.

Nykyistä kotitalousvähennystä, eivät voi hyödyntää ikäihmiset, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen.

Kotitalousvähennysjärjestelmä on uudistettava siten, että kotitalousvähennyksestä tehdään 75 vuotta täyttäneille pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä. Mikäli uudessa järjestelmässä maksetut verot olisivat vähennykseen oikeuttavaa summaa pienemmät, vähentämättä jääneen osan verovähennyksestä saisi suorana tukena.

Muutos mahdollistaisi sen, että kaikilla 75 vuotta täyttäneillä olisi tuloista riippumatta mahdollisuus hyödyntää kotitalousvähennysjärjestelmää ostaessaan kotitalouspalveluja.

Esityksen taustalla on Sitran toukokuussa 2015 julkistama selvitys "Kotitalousvähennys arjen tukena".

Tuen saamisen edellytyksenä olisi, että verovähennyksenä saatava tuki on ensin hyödynnetty kokonaan. Palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Tuessa ei olisi omarahoitusosuutta. Suoran tuen määrä porrastettaisiin suhteessa verovähennysoikeuteen Sitran "Kotitalousvähennys arjen tukena" -selvityksen sivuilla 7 ja 8 esitetyllä tavalla.

Kotitalousvähennyksen käyttäjistä yli 40 prosenttia on eläkeläisiä. Sitran raportin laskelmissa on arvioitu, että jos 14 000 ikäihmisen tehostetun palveluasumisen tarve siirtyy puolella vuodella, kustannussäästö olisi 330 miljoonaa euroa. Sitran laskelmien mukaan ehdotettu kotitaloustukimalli on koko järjestelmän sisällä kustannusneutraali julkiselle sektorille, kun kotitalouspalvelujen tuotannosta syntyvät verotulot ylittävät kustannukset, jotka kotitalousvähennys ja -tuki aiheuttavat.

Toimenpidealoite TPA 130/2020 vp

Tukijärjestelmä olisi hallinnollisesti erillään verotuksesta. Tuen hallinnoinnista voisi vastata esimerkiksi Kela, ja tuen rahoittaisi valtio. Lisäksi on luotava neuvontapalvelu, jossa ikäihmisiä autettaisiin hyödyntämään kotitalouspalveluja ja joka yhdistäisi palveluntuottajat sekä asiakkaat.

Neuvontaa hoitava toimija myös kokoaisi yhteen tarjolla olevat palvelut, jotta palvelujen ostaminen ja tuen saaminen olisi käyttäjälle mahdollisimman helppoa ja luotettavaa.

Muutos lisäisi kotitalousvähennysjärjestelmän käyttöä, koska verotettavien tulojen vähäisyys ei olisi esteenä hyödyn saamiselle. Ajatuksena on, että jatkossa kaikki 75 vuotta täyttäneet voisivat ostaa tarvitsemiaan kotitalousvähennyksen piiriin kuuluvia palveluja. Tällä olisi merkittäviä myönteisiä vaikutuksia, kuten ihmisten kotipalveluiden ja arjen paraneminen, työllisyyden kasvu ja ikäihmisten palveluasumisen mahdollinen lykkääminen. Olennaista on ripeästi tehdä toimia, jotka lisäävät ikäihmisille mahdollisuuksia elää hyvää omannäköistä elämää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta kotitalouspalveluja ostavat 75 vuotta täyttäneet henkilöt, joiden ansiotuloverot eivät riitä kotitalousvähennyksen tekemiseen, tulevat oikeutetuiksi enintään 1 200 euron suoraan tukeen Sitran toukokuussa 2015 julkistaman selvityksen "Kotitalousvähennys arjen tukena" (s. 7–8) esittämällä tavalla.

Helsingissä 4.11.2020

Sari Sarkomaa kok
Elina Lepomäki kok
Terhi Koulumies kok
Arto Satonen kok
Kalle Jokinen kok
Wille Rydman kok
Marko Kilpi kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Sofia Vikman kok
Timo Heinonen kok
Paula Risikko kok